

SFÂNȚA TAINĂ A POCĂINȚEI

Ioan Socol

HOLY SACRAMENT OF CONFESSION

Abstract: Adamic Fall brings with it the law of sin, our lifetime companion. Imprinted deeply in the "marrow" our human nature, consequence to the Fall, the law of sin can be dismantled only through the death of our bodies. This is the way out ticket from this life where we subdue to the laws of nature. We have a thimble of dust from the other realm drifted in the chalice of time, where the Holy Spirit prepares the Eucharist of eternity into Cosmic Liturgy, taking on the paten of the earth the 7 mysteries emerging from the One holding the 7 stars, walking among the 7 golden lampstands. Could these mysteries find their clue in the white stone resting in Pergam angel's hands, with a new name written on it no one knows, except the one who receives it? From all these mysteries, the mystery of repentance draws on the roof of creation the beginning of the end. This is the beginning of soul's journey leaving behind its body, partner of a lifetime on in the dust of the earth, while passing through the Jabbok creek towards the dawn of divine existence. Mankind's tears of sorrow and prayers will leave the chalice of the Old Testament and New Testament patriarchs, hierarchs, apostles and priests, to make room in the chalice of the angel with the golden censer, incensing God's creation from Genesis to Revelation, bringing them before the Ancient of Days through Virgin Mary and the 24 Elders, in forever doxology to God. For sure the angel with the rod of gold will measure our temple, finding out if the Book of Life will call our names.

Keywords: Adamic Fall, Mystery of Repentance, Cosmic Liturgy, Virgin Mary, Ancient of Days, Book of Life

„Dar am împotriva ta faptul că ai părăsit dragostea ta cea dintâi. Drept aceea, adu-ți aminte de unde ai căzut și te pocăiește și fă faptele de mai înainte; iar de nu, vin la tine curând și voi mișca sfeșnicul tău din locul lui, dacă nu te vei pocăi.” (Apocalipsă 2, 4-5)

Aceasta este proiecția eshatologică a Cuvântului lui Dumnezeu care deschide Patmosul Sfintei Scripturi, către taina pocăinței. El vine din Sfatul Atemporal al Sfintei Treimi, având rădăcini adânci în tăcerea lui Dumnezeu, trecând din potirul veșniciei în cel al timpului, din cartea cu cele 7 peceti în Sfânta Scriptura, unde este cel mai bine pusă în evidență ordinea Creației. Urmare a abandonării dragostei celei dintâi, se produce o deteriorare a stării omului primordial, capabil să mijlocească între extremitățile universului. Adam va deschide o ușă pe bolta Creației, ajungând să descopere ceea ce nu îi era dat spre cunoaștere din planul lui Dumnezeu. În pragul ușii se deschide un abis, un potir al timpului în care se scurg legile firii, care încep să se desfacă sub privirea disperată a lui Adam. Această ușă nu va mai putea să o închida niciodată singur. Odată deschisă aceasta ușă, legile firii îl antrenează cu ele în cădere. Dumnezeu îi aduce aminte omului de unde a căzut și ce dimensiune cosmică a avut înainte de cădere. El a creat omul și l-a pus în vârful creației în a 6-a zi, o zi din care radiaza imaginea arhetipala a omului primordial. Acesta avea puterile sufletului (mintea, dragostea și voința) cu lucrarea în Dumnezeu. Prin căderea în păcat, ele au fost deturnate de la rostul firii, astfel omul părăsind pe Dumnezeu, dragostea cea dintâi, iar odată cu ea își pierde și puterea de a mijloci între extremitățile universului, nemaiputându-se oglindi în slava Lui. Adam a desfacut, prin neascultare, primele legi ale firii în Duh, devenind începătorul umplerii lumii de jos cu cei născuți în trup ca el, în stricăciune.

Părăsind dragostea cea dintâi prin deturnarea puterilor sufletului de la lucrarea lor în Dumnezeu, nemaifiind capabil să refacă traseul căderii că să ajungă înapoi la Theosis, în rațiunea divină Una, că să-și gasească arhetipul, astfel dobândind pacea sufletească, omul a devenit dezorientat în spirala căderii. Căderea este atât de profundă, încât căderii Adamice îi urmează alte șapte căderi. Omul continua să cădă în păcatul primei omucideri din istoria Biblică, unde Cain îl ucide pe fratele său Abel, se spală în păcatele potopului lui Noe, repetând din nou păcatul primordial, dorința de a cunoaște iconomia divină, fapt care îl prăbușește la temelii turnului Babel, opusul celor șapte nivele ale ziguratelor sumeriene, prin care divinitatea era așteptată să coboare la oameni. Nici acum nu se oprește din cădere, continuând mai departe cu generația lui Avraam (care a ramas singur plăcut Domnului), cu căderea evreilor în vremea lui Moise spre cea a neamului din vremea Profetilor.

Având în vedere consecințele căderii, Dumnezeu îi dă totuși lui Adam o haina de protecție pentru a supraviețui în Creație: corpul în care sufletul își va petrece durata vieții sale pământești. Am putea avea și o imagine simbolică a corpului în care sălăsluiește omul căzut: “Universul într-o coajă de nucă,”¹ în care a intrat “un pui de om dintr-un pui de cer.”² Odată îmbrăcat în haina

¹ Stephen Hawking, *The Universe in a Nutshell*, Bantam Press, 2001,

² Ier. Arsenie Boca, *Cărarea Împărției*, Editura Episcopiei Ortodoxe Romane a Aradului – 2003, p.269

Adamică, omul pierde busola integrării în Creație, nu mai poate mijloci între extremitățile universului pentru că a pierdut însușirile omului primordial. Dragostea, mintea și voința care își aveau lucrarea în Dumnezeu, și-au pierdut menirea ca puteri ale sufletului și au fost deturnate de la scopul lor initial. Dumnezeu totuși, în bunătatea Sa nemăsurată, văzând căderea omului primordial, coloana genetică a Creației Sale, îi lasă o ușă deschisă în cer pentru a-și regăsi calea înapoi spre rațiunea divină Una, spre arhetipul unde își va regăsi liniștea, într-o mișcare pururea mobilă în jurul Creatorului său.

Din ușa deschisă în cerul Patmosului Sfintei Scripturi, Dumnezeu îi spune: „Știi faptele tale; Iată, am lăsat înaintea ta o ușă deschisă pe care nimeni nu poate să o închidă.”³

Ușa este noul Adam, Hristos, care ne spune: “*Eu sunt Calea.*”

Ușa din cer desparte două Taine – Taina lui Hristos: în al cărui Trup se ascunde Dumnezeu și Taina Creștinilor, în al cărui trup se ascunde Hristos.⁴ Întrând în Creație și Istorie pe ușa deschisă în cer, Hristos se înomenește. Imbrăcând veșmintele lui Adam cel nou, prin kenoza, Hristos se coboară la puterile omului, că să îi arate calea spre purificare, iluminare și desăvârșire. Imbrăcând aceste veșminte, El îi reda omului Adamic puterea și orientarea pierdute între Creație și Întrupare. Totodată da posibilitatea omului de a reface legătura dintre creat și necreat, unde spațiul temporal ocupat odinioară de boala, infirmitate și moarte este înlocuit de iubirea lui Dumnezeu. Astfel ne explicăm și sentimentul iubirii dintre două persoane, unde nu există spațiu sau vid acesta fiind umplut de iubire. Hristos preia asupra Sa păcatele omenirii, ținându-le pe Cruce, dând posibilitate omului ca prin pocăință, spovedanie și Taina Sfintei Euharistii să își refacă trupul în Hristos și să își atingă Telosul final – Theosis. Din abisul spațiului eshatologic al lumii inteligibile se revelează modelarea omului primordial care a avut la bază Logosul Creator, prin care se revelează din Sfatul Atemporal al Sfintei Treimi rațiunile divine ale creației: rațiunile fapturilor, lucrurilor, timpului și istoriei. Logosul Creator nu s-a pierdut prin căderea Adamică, prezența lui fiind permanentă în om în chip nevăzut, conservând rațiunea divină în privința gândului pe care Dumnezeu îl are cu fiecare făptură. El este stropul de cer ascuns în fiecare bulgăre de pământ. Având rădăcinile în tăcerea lui Dumnezeu, Logosul Creator antrenează în mișcare făpturile și are în vedere intenția divină în privința destinului fiecărei ființe, deoarece definește anticipat finalul ei, scopul spre care trebuie să tindă și în care își va găsi desăvârșirea, iar acest final este că va fi unit cu Dumnezeu și devine astfel Dumnezeu prin participare.⁵ El ne poartă spre desăvârșire pentru a ne întoarce în rațiunea divină Una, unde liniștea învăluită în mișcarea pururea mobilă în jurul lui Dumnezeu ne așteaptă. Din Logosul Creator se ipostaziază Logosul mântuitor cu cele două aripi: Logosul Proniator

³ Apocalipsa 3,8

⁴ P.S.Daniil Stoienescu, *Epiclize II*, Ed. Timisoara, 2012, p.292

⁵ Divine Destiny– PhD Thesis - Jean Claude Larchet , p.135

și Logosul Judecător, său Pronia și Judecata, prin care Dumnezeu sălaşluiește în chip nevazut în fapte, tămăduind prin rațiunile înțelepciunii pe cei care vor să se tămăduiască și vindecând prin modurile certării pe cei greu de urnit spre virtute.⁶ Toată această proiecție eshatologică ne arată neputința omului, care imediat după căderea Adamică nu a mai beneficiat de energia necesară de a se mișca conform scopului său, de a avea acea forță divină care îi permitea să fie Axis Mundi, să medieze între extremitățile universului. Acest aspect dogmatic cuprinde tot ciclul legare – pocăință - părere de rău - hotărâre de a nu mai face - dezlegare- împărțășire cu Sfintele Taine în vederea purificării.⁷

Abisul căderii este învăluit în întuneric. Antoine de St.Exupery sesizează sugestiv în Citadela starea omului căruia îi mai rămâne totuși o rază de lumina ce îl leagă de lumea inteligibilă: speranța. Dar *“Speranța este un vis, visul este totul iar totul este nimic...Atunci începe spaima de a nu mai fi.”*⁸ Și totuși, omul se roagă, începând cu prima rugăciune Biblică din vremea lui Enos, fiul lui Set: *“Și atunci au început oamenii a chema numele Domnului Dumnezeu.”* Și continuă să se roage:

*„Doamne cel ce vii în taina între oameni, ai mila de noi, că umblăm în întuneric.”*¹⁰

Este rugăciunea „Arhanghelului de la Prislop,” o reconstituire a stării în care Hristos a gasit omenirea, revelată în Sfânta Scriptura în Evanghelia după Matei:

*Văzând poporul care stătea în întuneric, “De atunci a început Iisus să propovăduiască și să spună: Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor.”*¹¹

Taina pocăinței este o punte dată omului către Dumnezeu. Este singura ușă lăsată omului în bolta Creației de a ajunge în împărăția lui Dumnezeu.¹² Oare omul o va putea deschide? Parintele Stăniloae ne spune: Căința este cea mai înaltă dintre virtuți, ea nu este o virtute înfăptuitoare ci un motor al virtuților, ceea ce ne duce cu gândul la Primul Motor al lui Aristotel, la noesis noeseos-mintea care se gândește singură. Spun acest lucru, pentru că Taina Pocăinței înseamnă o schimbare a minții, este metania gândului care deschide cerul. În momentul deschiderii cerului, mintea va intra într-un proces de theo-mimesis, va imita „mintea care se gândește singură” – Dumnezeu. Ceea ce dorește Dumnezeu ajunge să-și dorească și omul. Dar metanoia este un nou drum în care promitem să îl iubim pe Dumnezeu, să fim mai buni față de cei ce ne înconjoară, față de toată Creația, pentru că natura are binele de la Dumnezeu

⁶ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, 54, p. 283.

⁷ Pr. Constantin Jinga, *Notite de curs la CJ, Sacrul Biblic în Noul Testament*, în cadrul programului de Master Civilizație, Cultura, Societate

⁸ Antoine de St. Exupery, *Citadela*, Backcover

⁹ Facere 4, 26

¹⁰ Rugăciune de dimineață – Ieromonah Arsenie Boca

¹¹ Matei 4, 17

¹² Pr. Constantin Jinga, *Notite de curs la Sacrul Biblic în Noul Testament*, în cadrul programului de Master Civilizație, Cultura, Societate

sădit în ea. Metanoia presupune inclusiv o transformare a aspectului fizic prin iluminarea venită de la Hristos, care este înăuntrul nostru, o iluminare “exotermică” în sensul metafizic. Dar pentru a atinge această stare, trebuie să urcăm prima treaptă a acestei virtuți. Virtuțile pot fi asemuite cu treptele scării de la Betel care urcă la Cer, iar pocăința am putea-o compara cu o scară care adună toate virtuțile omului, scara care ne leagă de Dumnezeu, iar prima treaptă este purificarea prin mărturisirea păcatelor. Odată purificat de păcate, nous-ului omului i se deschide fereastra timpului către spațiul eshatologic, veșmintele sale metafizice asteptându-L pe Hristos în perspectiva iluminării, ultima treapta spre Theosis. După cum Sf. Maxim Mărturisitorul ne spune: „veșmintele lui Hristos sunt un simbol al Creației înseși, care după înlăturarea întelesului întinat ce părea înainte că se descoperă simțirii celor amagiti, vestește varietatea înțeleaptă a diferitelor forme ce o alcătuiesc, totodată cuvintele Sfintei Scripturi devenind luminoase, clare, limpezi, eliberându-se de împătımirea față de lume și trup...”¹³

Misiunea lui Iisus pleacă de la îndemnul mântuitor: ”*Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor.*” Să ne căim deci de păcate, așa cum ne învață Mântuitorul.

Vedem că “*Împărăția Cerurilor*” nu se apropie sau se va apropia, ci “*S-a apropiat.*” Prin aceste cuvinte, Mântuitorul ne confirmă atotprezența lui Dumnezeu, capabilă să dea ceasul lui Ahaz, portalul Biblic prin care ne mișcăm în Creație, 10 trepte înainte dar și înapoi, precum în pocăința regelui Ezechia în fața lui Dumnezeu, că urmare a mesajului trimis prin profetul Isaia de a-și pune rânduială în casa sa, pentru că a doua zi va muri. Pocăința regelui Ezechia avea să fie răsplătită cu încă 15 ani de viață și domnie.

Dar oare ce este viața, de ce omul o prețuiește așa de mult? Întrebarea aceasta stă în mintea tuturor, de când ne naștem până când trecem pragul spre viața veșnică. “*Viața este segmentul de timp dat de Dumnezeu pentru a ne câștiga veșnicia,*”¹⁴ ne spune, vizionar, Părintele Arsenie din dealul Prislopului și din chilia de la Sâmbăta. Prin “*Împărăția Cerurilor s-a apropiat,*” Hristos îndeamnă omul să se pocăiască și să se spovedească grabnic, deoarece numai Dumnezeu stie rațiunea divină sădită în om, dacă îi mai este de folos viața sau îi folosește mai mult mutarea în viața de dincolo¹⁵: “*Nu este al vostru a ști anii sau vremile pe care Tatăl le-a pus în stăpânirea Sa,*”¹⁶ grăiește Domnul prin Sfânta Scriptură. Necuratul poate oricând șopti în urechile omului: ”de ce să nu propovăduim și noi împărăția cerului, să laudăm pe oameni întru credința

¹³ Sf. Maxim Marturișitorul, *Ambigua*, Ed. Institutului Biblic și de Mișune a Bisericii Ortodoxe Romane, 2006, trad. Pr. Dumitru Staniloae, p.188-189

¹⁴ P.S. Daniil Stoenescu, *Epiclize*, Ed. Timisoara, 2012, p.242

¹⁵ Ier. Arsenie Boca, *Căderea Imparatiei*, Editura Episcopiei Ortodoxe Romane a Aradului – 2003, p.111

¹⁶ Fapte 1,7

în Dumnezeu, că există un rai și un iad care dănuiesc în veacul veacului, în schimb ne îmbie: “nu vă grăbiți cu pocăința oameni buni, este vreme destulă, trăiți după cum vă vine pofta, mai e timp, mâine, poimâine, la batrânețe, doar nu o să muriți chiar mâine”¹⁷ Unii oameni sunt mutați în viața de dincolo devreme, Dumnezeu considerând că au atins nivelul optim al pocăinței și știe că ulterior vor greși, deoarece numai Dumnezeu știe rațiunile divine din fapte, inclusiv alegerea ce va urma, pentru că El este Creatorul care a stabilit planul iconomiei divine în Sfatul Atemporal al Sfintei Treimi.

În segmentul de timp care ne este dat pentru a ne câștiga veșnicia, adică în timpul vieții, trebuie să știm un lucru: Dumnezeu iarta neștiința dar nu și viclenia. Omului care cu buna știință își dă tinerețea necuratului, Dumnezeu nu îi va accepta o batrânețe distrusă, ci i-o va asocia tineretii.¹⁸

De cele mai multe ori, omul se zbate în vâltoarea vieții învărtind precum Samson la “râșnița din Gaza,” supărat că Dumnezeu nu ascultă de el. Dumnezeu îi revelează prin cuvintele Mântuitorului din Sfânta Scriptură, către apostolii Săi, o taină. Iar această taină îi poate schimba viața:

*Adevărat grăiesc vouă: Oricâte veți lega pe pământ, vor fi legate și în cer, și oricâte veți dezlega pe pământ, vor fi dezlegate și în cer.*¹⁹

Evanghelia de la Matei ne spune: „Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea,”²⁰ adică pe credința mărturisită de Sfântul Apostol Petru că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, precum și: „Orice vei lega pe pământ va fi legat și în ceruri și orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat și în ceruri.”²¹ Astfel se revelează faptul că Biserica este locul în care se iartă păcatele pe pământ și că atare sunt iertate și în ceruri. Biserica, prin episcopii și preoții săi, este singura instituție din lumea aceasta care a primit darul dumnezeiesc de a ierta păcatele oamenilor, pentru ca ei să dobândească mântuirea sau viața veșnică.

Biserica ne așteaptă cu brațele deschise așa cum a așteptat tatăl pe fiul său risipitor. Asemenea lui Moise cu brațele ridicate, pentru a îl ajuta pe om în lupta cu amalecitiții patimilor, Hristos ne spune: “*Duhul Domnului este peste Mine, pentru căre M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vedere; să slobozesc pe cei apăsați*”²²

Duhul Sfânt ajută sufletul să se cunoască ce este în fața sfințeniei lui Dumnezeu. În tot acest proces de mântuire, Duhul Sfânt este cel care mișcă creația prin Logosul Mântuitor. Aceste cuvinte sunt totodată și o profeție despre

¹⁷ Ier. Arsenie Boca, *Cărarea Imparatiei*, Editura Episcopiei Ortodoxe Romane a Aradului – 2003, p.118

¹⁸ Ier. Arsenie Boca, *Cărarea Imparatiei*, Editura Episcopiei Ortodoxe Romane a Aradului – 2003, p. 119

¹⁹ Matei 18,18

²⁰ Matei 16,18

²¹ Matei 16,19

²² Luca 4,18

viitoarea activitate a lui Hristos, citite de Mântuitor în sinagogă, din profetul Isaia (61, 1-2), confirmând și împlinirea profețiilor.

Hristos propovăduiește săracilor, deoarece săracii erau disprețuiți, ca de altfel și în zilele noastre. Marile probleme spirituale erau apanajul bogaților învățați, care se considerau un fel de “Turnul lui Avaccum” de înțelepciune, socotind nedemn a li se propovadui și lor Evanghelia. Cei săraci, tânjeau după o veste bună cu care rar se întâlneau, sau poate niciodată. Acestia erau mult mai receptivi la propovăduirea Domnului și pentru ei era o minune când cineva se adresa lor cu lucruri adânci și tainice, care erau numai pentru cei avuți.

Hristos propovăduiește robilor dezrobirea, asemenea dezrobirii din Egipt a poporului lui Moise, său dezrobirea poporului evreu din robia Babiloniana, care ascunde sub literă dezrobirea de patimile care întunecă mintea și sufletul dinspre Dumnezeu.

Și totuși, Iisus insista, pentru că “Iubirea lui Dumnezeu fața de cel mai mare păcătos este mai mare decât iubirea celui mare mare sfânt față de Dumnezeu²³” și merge mai departe spunând:

*“Zic vouă: Că așa și în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos care se pocăiește, decât pentru nouăzeci și nouă de drepti, care n-au nevoie de pocăință.”*²⁴

Cerul se bucură mai mult de regele David care s-a pocăit la mustrarea proorocului Nathan decât patriarhul Avraam, Iov, Isaac, Iacov, Moise, Isaia, Ieremia până la 99 de drepti...

De aceea: “Iata, Eu stau la ușă și bat...”²⁵ Bătaia inimii noastre este ecoul bătaii lui Hristos la ușa inimii și sufletului nostru prin glasul conștiinței. Bătaia inimii este semnul vieții iar bătaia lui Hristos este semnul veșniciei. Ecclesiastul ne spune: “*Toate le-a făcut Dumnezeu frumoase și la timpul lor; El a pus în inima lor și veșnicia, dar fără ca omul să poată înțelege lucrarea pe care o face Dumnezeu, de la început până la sfârșit.*”²⁶ Omul are în inimă întipărită veșnicia, cu care a venit din rațiunea divină Una în creație. “Suntem la o bătaie de inima de veșnicie. La o bătaie de inima de veșnicie” se întinde puntea nevăzută dintre aici și dincolo, dintre viața de aici și viața de după moarte.²⁷ Hristos vindecă “pe cei zdrobiți cu inima” deoarece inima frântă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi.²⁸ Exemple grăitoare de inimi frântă de durere și vindecate de Iisus sunt: femeia păcatoasă, femeia samarineancă, Zaheu vamesul, tâlharul de pe cruce,

²³ *Părintele Arsenie Boca – Mare îndrumător de suflete din secolul XX*, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2002, p. 184

²⁴ Luca 15,7

²⁵ Apocalipsa 3,20

²⁶ Ecclesiastul 3,11

²⁷ P.S.Daniil Stoenescu, *Arhanghelul de la Prislop*, Editura Charisma, 2009, p. 253

²⁸ Psalmi 50

femeia cananeancă care avea fiica bolnavă, tatăl fiului lunatic, văduva din Nain însoțindu-și fiul mort și Iair, îndurerat de moartea fiicei sale.

Dumnezeu văzând inima zdrobită și smerenia omului, slobozeste pe cei apăsăți: “Că ziua și noaptea mă apasă mâna Ta și seacă vloga mea ca de arșita verii...”²⁹ Astfel “Steaua de la Rasărit” luminează din nou în conștiința lor, conștiința care este ultima stea pe cerul minții. Aici am putea sublinia faptul că învățătura din necazuri este concepută în așa fel încât nici în vremea de fericire a sufletului, omul nu poate uita paharul amărăciunii cu care Dumnezeu l-a învațat minte, “*când i se mistuiau oasele și suspinele nu mai conteneau.*”³⁰

Recunoasterea păcatelor și greselilor este primul pas către Dumnezeu, a cărui amprentă luminează din Sfânta Scriptura în “Pilda Fiului Risipitor:”

*“Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta; Nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul Tău. Fă-mă că pe unul din argații Tăi. Și, sculându-se, a venit la tatăl său. Și încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său și i s-a făcut milă și, alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Și i-a zis fiul: Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul Tău.”*³¹

În urma înstrăinării și pierderii averii, fiul risipitor mai are o sclipire în conștiință, care nu a murit. Conștiința este ultima stea care rămâne pe cerul minții noastre, ultima stea care a mai ramas după căderea omului primordial său a omenirii în păcat. Fiul își da seama că a greșit, dar mai înainte de a greși în fața tatălui biologic, el recunoaște că a greșit în primul rând înaintea Tatălui Ceresc. În fiecare om, oricât de păcătos ar fi, mai este un glas de conștiință. De unde vine acest glas oare? Conștiința este glasul lui Dumnezeu în om, inclusiv cuvântul conștiință – înseamnă că doar două entități știu același lucru- omul și Dumnezeu. Pocăința fiului risipitor este prăpastia de smerenie de unde Dumnezeu reface chipul omului murdărit de patimi. Rațiunea divină din om nu se schimbă, se schimbă numai tropusul, chipul care se alterează de la forma în care a fost îmbracată rațiunea divină. Această pocăință a fiului risipitor are adânci rădăcini dogmatice, și anume pierderea chipului lui Iisus din făptura umana și posibilitatea dată necuratului de a Îl înlocui cu chipul iubitorului de arginți, asemenea fiului risipitor, gasindu-și în Iuda “desăvârșirea” răului. De aceea, de multe ori ne întrebăm de ce Dumnezeu nu pedepsește răutatea tuturor, aici și imediat. În schimb, îi întinde ispită puternică, să se desăvârșească și ea, spre pedeapsă sigură în ziua judecății. Iar dacă, totuși, uneori pedepsește năprasnic vreo fărădelege, o face că să mai pună frâu răutății între oameni, și mai ales să nu scadă în credință începătorii, și să nu se piardă dintre oameni cunoștința răsplătirii după fapte.³²

²⁹ Psalmi 31

³⁰ Psalmi 31

³¹ Luca 15, 18-21

³² Ier. Arsenie Boca, *Cărarea Împărăției*, Editura Episcopiei Ortodoxe Romane a Aradului – 2003, p.112

Cauza desfigurării chipului omului stă în căutarea fericirii în lucrurile acestei lumi. Cum făptura umană are o fărâma de pe celălalt tărâm, ea are o fărâma din infinitatea Tatălui său. Astfel, sufletul nu se satură, indiferent câte roșcove ar mânca, ci numai cu desăvârșirea lui Dumnezeu. Sufletul omului este atât de mare după obârșia sa, că numai Dumnezeu îl poate umple. Fratele fiului risipitor, umbrit de ură, îi reproșează tatălui că nu i-a dat măcar un ied să-l împarta cu prietenii. Conștiința, glasul lui Dumnezeu în om, îi sugerează faptul că nu este vrednic de a i se sacrifica un miel, simbolul jertfei lui Hristos care a ținut pe Cruce păcatele omenirii. El se regăsește prin simbolul iedului cu caprele la stânga lui Dumnezeu, în Ziua Înfricoșătoarei Judecăți. Iisus urmărește fiul risipitor indiferent pe ce tărâm ar migra, să-l ajungă și să-l întoarcă acasă, ajutându-l să vina în sânul familiei. Vedem acest lucru în modul în care este întâmpinat fiul risipitor de către tatăl său, care poruncește să i se aducă un veșmânt nou, un inel, încălțăminte și un vițel îngrășat. Tatăl, care își primește fiul cu brațele deschise, simbolizează pe Dumnezeu, Vițelul îngrășat spre jertfa în cinstea venirii îl reprezintă Hristos jertfit pe Cruce pentru păcatele omenirii, veșmântul cel nou este haina nouă a curăției primită prin botez, prin pocăința și spovedanie, inelul este simbolul vredniciei ca fiu al lui Dumnezeu și încălțăminte, simbol al orientării pe calea cea dreaptă. Aceste simboluri reprezintă drumul întoarcerii acasă, în rațiunea divină Una, unde ne vom regăsi arhetipul și liniștea. Acolo, în „*Tăcerea de jumătate de ceas din cer*,”³³ Tatăl ne așteaptă cu brațele deschise după ce îl trimite pe Hristos în chip de Vițel îngrășat, sacrificându-se pentru păcatele noastre, că să ne puna haina cea nouă fără de păcat, încălțăminte în picioare pentru a pași pe Cărarea Împărăției și inelul în deget pentru a fi vrednici de a ne uni cu Dumnezeu, mintea noastră ajungând la cel mai înalt nivel al contemplației, astfel încât să se închine neîncetat în Duh și Adevăr, aruncându-și cununa în fața Tronului Ceresc, asemenea celor 24 de batrâni din Apocalipsă, lăsându-se împărită de voința divină.

*“Zic vouă că le va face dreptate în curând. Dar Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?”*³⁴

Dacă stăruim asupra definiției credinței, Lactantius ne spune: *“Credința este actul formal prin care omul își leagă viața de Dumnezeu în credința de care aparține.”* Sf. Maxim Mărturisitorul vine în nota care ridică credința la nivel de taină, pentru că această absorbție a sufletului este lăsată în grija Proniei divine: *“Dacă am fi fost în stare să explicăm ce este credința, asta înseamnă a fi în stare să explicăm cum este Dumnezeu. Ori Dumnezeu este în același timp Înțelesul și Neînțelesul.”* Parintele Dumitru Stăniloae ne aruncă o scânteie din lumea inteligibilă: *“Dumnezeu este izvorul puterii și luminii, supremul fără de sfârșit, inepuizabil în atracția pe care o exercită asupra noastră.”* Parintele Arsenie

³³ Apocalipsa 8,1

³⁴ Luca 18, 7

Boca, dă contur mai pronunțat formei care îmbracă credința: *“Credința nu este un risc al rațiunii (înțeles în sensul posibilității de a-ți lăsa sufletul în mâna Domnului până la absorbire). Credința este o absorpție a sufletului într-un dincolo al lumii acesteia, în modul existenței divine.”*³⁵ Ținând cont că omul are la dispoziție voința, întrebarea lui Dumnezeu se raportează la pleiada sufletelor vrednice de a respecta poruncile divine, stingând astfel crizele voinței, lăsându-se în a fi absorbite întru iluminare spre desăvârșire. Suflete sunt licărirea stropului de cer în fiecare bulgăre de pământ din care suntem plămădiți.

Iconomia planului divin ne arată că încă mai exista credință pe pământ, dar “absorbția sufletului în modul existenței divine” depinde de metania gândului smerit care deschide cerul.

Astfel, Dumnezeu zice”

*“Către unii care se credeau că sunt drepti și priveau cu dispreț pe ceilalți, a zis pilda aceasta: Doi oameni s-au suit la templu, că să se roage: unul fariseu și celălalt vameș; Fariseul, stând așa, se ruga în sine: Dumnezeu, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri, sau că și acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig. Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeu, fii milostiv mie, păcătosului. Zic vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa, decât acela. Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.”*³⁶

Vameșul și fariseul său smerenia întâlnește trufia... Vameșul își spune păcatele în timp ce fariseul își etalează virtuțile... Virtuțile fariseului ar fi bune vameșului care avea în schimb smerenia. Faptele vameșului au fost rele, însă prin dovada smereniei sale el s-a întors de la templu îndreptat, mergând la casa sa.

“Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ma pe mine păcătosul” sunt cuvintele rugăciunii neîncetate care își au obârșia în cuvintele vameșului, spuse de Iisus.³⁷

Păcatele au felurite urmări asupra omului, unii se rușinează, alții înrăiți în ele se înverșunează iar alții înnebunesc datorită preaplinului conștiinței. Dar nimic nu îl tulbură mai tare pe Dumnezeu decât viclenia omului, în cazul nostru etalarea falselor virtuți ale fariseului. Dogmatic spus, virtuțile sunt punțile către mintea aflată pe cel mai înalt nivel al contemplației, când intervine fenomenul mistic, unde mintea curată, absorbită la acest nivel, experiază fenomenul extazului descris și de Plotin și cheamă înțelepciunea divină.³⁸ Regăsim această imagine

³⁵ Ier. Arsenie Boca, *Căderea Împărăției*, Editura Episcopiei Ortodoxe Romane a Aradului – 2003, p.147

³⁶ Luca 18, 8-14

³⁷ Ier. Arsenie Boca, *Cuvinte Vii*, Ed. Charisma, 2006, p.28-29

³⁸ Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, 179, trad. rom. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în P.S.B. 80, EIBMBOR, București, 1983, p. 349.

în Psalmii lui David: “*Adânc pe adânc cheamă în glasul căderilor apelor tale.*”³⁹ Nefiind din har, aceste virtuți ale fariseului în loc să îmbrace veșmântul smereniei, îmbracă în schimb armura trufiei. Dumnezeu ne-a dat atâtea virtuți cât a considerat că omul are nevoie pentru a se desăvara. Morala ne arată un fariseu biruindu-se de slava deșartă, care s-a lipsit de bunătăți, în contrast cu vameșul care prin pocăință sinceră s-a învrednicit de daruri. Însă în fața lui Dumnezeu, adevărata virtute este smerenia care vindecă, curăță, apără și întoarce toate spre pace. “*Iar cei ce urmează sincer, lui Hristos, din inima, prin virtuți, se ridică și peste legea scrisă, și peste cea naturală.*”⁴⁰

“*Iar Petru a zis către ei: Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Duhului Sfânt.*”⁴¹

Prin Botez Biserica lui Hristos ne naște de sus⁴² integrându-ne în rândul creștinilor. Tot prin Botez, primim ștergerea păcatului Adamic, deoarece toți eram în Adam când a păcătuit el.⁴³ Primul om ceresc este Hristos, Omul cel nou, care este chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Prin Taina Botezului făptura noastră se unește cu Hristos spre înnoirea firii omenesti. La Botez, se întâlnesc în om voința Tatălui, lucrarea Fiului și puterea Duhului Sfânt. Întărirea firii în starea de purificare obținută în urma Botezului se face treptat, fiecare făptură fiind însoțită în miscarea sa în Creație de harul Duhului Sfânt dat la Botez. Logosul mântuitor său mijlocitor conlucrează cu harul Duhului Sfânt spre restaurarea arhetipului omului primordial din ziua a 6-a a creației. Prin Botez, omul cel dintâi, luat din pământ și pământesc, se îmbracă în omul cel de al doilea, care este din Cer și se face ceresc.⁴⁴ Primul om ceresc este Hristos, Omul cel nou, care este chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Prin taina Botezului făptura noastră se unește cu Hristos spre înnoirea firii omenesti. În cristelnița pocăinței plina de lacrimi, s-au botezat psalmistul David, regele Manase, ninivitenii, sfântul Petru și sfânta Maria Egipteanca.

Cristelnita pocăinței asteapta “*îngerul apelor*”⁴⁵ din Apocalipsă care simbolizează darul lacrimilor și plânsului de pocăință și pe “*îngerul adâncului*”⁴⁶ care reprezintă prăpastia de smerenie, că să coboare asupra apei, unde “*îngerul care aruncă în mare o piatră mare cât o piatră de moară*”⁴⁷ prefigurează iertarea desăvârșita a păcatelor prin valurile oceanului milei lui Dumnezeu.

³⁹ Psalmi 41

⁴⁰ Sf. Maxim Marturisorul, *Ambigua*, Ed. Institutului Biblic și de Mișune a Bisericii Ortodoxe Romane, 2006, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, p.228

⁴¹ Fapte 2,38

⁴² Ioan 3,3

⁴³ Romani 5, 12-14

⁴⁴ 1 Corinteni 15, 47

⁴⁵ Apocalipsa 16,5

⁴⁶ Apocalipsa 8,11

⁴⁷ Apocalipsa 18,21

“Auzind acestea, au tăcut și au slăvit pe Dumnezeu, zicând: Așadar și păgânilor le-a dat Dumnezeu pocăința spre viață.”⁴⁸

Pocăința spre viață este în fapt pocăința spre a ne câștiga viața veșnică. Este o cale pentru a ajunge în Împărăția Cerurilor, telosul său ținta omului. Prin pocăința se exprimă părerea de rău pentru păcate, hotărârea de a nu le mai face și intrăm în taina spovedaniei, unde ni se dă dezlegare de păcate, pentru a ne putea împărtăși cu Sfintele Taine.⁴⁹

Sunt multe exemple de pagâni în pocăința, chiar și tirani în pocăința, unde am putea lua aminte de “Învățămintele Regilor,” abordate într-o teologhisire desăvârșită în Cărarea Împărăției a părintelui Arsenie Boca. Astfel, Dumnezeu a dat pocăință spre viață regilor Ezechia, Nabuccodonosor, pe David, o iconă a Mântuitorului, trecându-l prin “cuptorul smereniei”⁵⁰ și lasându-ne scrisă calea prin care l-a învățat și l-a curățit pe regele prooroc, ascunsă sub literă în cuvintele Psaltirii. Soarta regilor neascultători de Dumnezeu o vedem bine redată în “De Mortibus Persecutorem” a lui Lactanțiu, unde se descrie soarta regilor romani Nero, Domitian, Decius, Valerian și Aurelian, persecutori de creștini. Dar Dumnezeu ne vorbește prin proorocul Osea parcă cel mai clar, unde explică în câteva cuvinte consecințele păcatelor asupra neamurilor și soarta tiranilor: “*Îți voi da un rege întru mânia mea și ți-l voi lua întru urgia mea.*”⁵¹ Mene, mene, tekel upharsim este poate cel mai sugestiv mod în care Dumnezeu își exprimă toleranța, intervenind prin mâna coborâta din cer, ca să scrie pe zidurile Creației limitele bunătății Sale, cum a fost în cazul lui Belșatar, care nu mai prididea în a blasfemia pe Dumnezeu. Astfel, Dumnezeu a numărat zilele lui Belșatar, el a fost cântărit și găsit „prea ușor,” iar regatul său va fi dat mezilor și perșilor. De asemenea, nici fiii regilor nu sunt scutiți de pedeapsă când refuză cu obstință recunoașterea păcatelor. Un exemplu elocvent este Abesalom, fiul lui David, care după ce a rupt regatul tatălui său, regele David, în două, nu s-a mulțumit doar cu atât, ci a continuat să-l prigonească pe tatăl său. Vedem un Abesalom orbit de mândrie și furie, la polul opus fiului risipitor care s-a întors la tatăl său, cerând iertare la cer. Otpustul lui Abesalom este tragic, în ciuda lacrimilor vărsate de David tatăl, sfârșind cu părul încâlcit în stejar, străpuns de Ioab, conducătorul oștilor lui David, cu trei săgeți în inimă, simbolizând mândria, concupiscenta și întoarcerea împotriva tatălui său. Ar trebui să luăm aminte din predicile Bisercii de pocăințele acestor regi și învățăturile lor, căci “Dumnezeu este îndelung răbdător și milostiv, dar nepedepsit nimic nu lasă.”⁵² Numai răbdând necazul care

⁴⁸ Fapte 11,18

⁴⁹ Pr. Constantin Jinga, *Notițe de curs la Sacrul Biblic în Noul Testament*, în cadrul programului de Master Civilizație, Cultura, Societate

⁵⁰ Ier. Arsenie Boca, *Cărarea Imparatiei*, Editura Episcopiei Ortodoxe Romane a Aradului – 2003, p.44

⁵¹ Osea 13,11

⁵² Naum 1,3

ne poate veni prin oricine, să îl considerăm un mijloc de îndreptare duhovnicească, deoarece răbdarea răului și umilinței în credința de Dumnezeu este cea mai mare putere pe care o putem avea asupra răului. Vremea de suferință este proporțională cu aplecarea spre mândrie. Când amărăciunea încercării și-a îndeplinit lucrarea, Dumnezeu readuce pe om spre bucurie.

“Domnul nu întârzie cu făgăduința Sa, după cum socotesc unii că e întârziere, ci îndelung rabdă pentru voi, nevrând să piară cineva, ci toți să vină la pocăință.”⁵³

Îndreptarea prin tribulații are vremea ei, pentru unii mai lungă iar pentru alții mai scurtă, depinde de statornicia sufletului. Dacă sufletul este ancorat în bine și comportamentul de asemenea, timpul acordat de Dumnezeu pentru a ieși din impas este mai scurt și ne reintegrează din nou în armonia divină, înseninând vremurile ca să vedem calea spre purificare-iluminare-desăvârșire. De multe ori suferința și încercările pot dura ani. Să ne amintim cele 4 vești rele ale dreptului Iov, poate cea mai adâncă suferință cu urme adânci în istoria Biblică. Suferința omului mărturisit este mai ușoară decât a celui nemărturisit, ascultarea de duhovnic ușurând încercările. Sf. Maxim Mărturisitorul ne dă spre învățatură să iubim toți oamenii dar să nu ne punem nădejdia în ei, ci numai în Dumnezeu, deoarece câtă vreme ne susține Domnul, ne înconjoară toți prietenii și vrăjmașii devin neputincioși, dar, în momentul când ne părăsește, ne abandonează prietenii iar vrăjmașii cresc în putere. Ne spune că „și cel care îndrăznește a se bizui numai pe sine, va cădea cu cădere jalnică.”⁵⁴

Prin regele David, prin poporul din cetatea Ninive, prin regele Ezechia, Dumnezeu ne arată că: *“Ceea ce nu este cu puțință la oameni, e cu puțință la Dumnezeu”⁵⁵, răspuns al lui Hristos la întrebarea: “Și cine poate să se mântuiască?”*

Este cu neputință la oameni să despartă Marea Roșie așa cum a făcut Dumnezeu cu Moise, să oprească soarele pe cer deasupra Ghibeonului așa cum a făcut în bătălia lui Joshua cu Amoreii, să nască pe Fiul dintr-o Fecioară fără a-și pierde fecioria, să treacă prin ușile încuiate cum a făcut Iisus. Dumnezeu poate face din cei mai mari păcătoși sfinți, așa cum a făcut cu Maria Magdalena, tâlharul de pe Cruce sau cu Saul din Tars.

Sub epitrahilul spovedaniei, rugăciunile celor de pe pământ sunt preluate de cei 24 de bătrâni din cer, ca împreună cu jertfa mielului să obțină iertarea păcatelor. De aceea, spovedania noastră este de fapt spovedania în fața Soborului celor 24 de bătrâni din Apocalipsă.⁵⁶

⁵³ 2 Petru 3,9

⁵⁴ I Ier. Arsenie Boca, Cărarea Împărăției, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului – 2003, p.47 Ieromonah Arsenie Bocă, Cărarea Împărăției, Ediția 5, Editura Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, Deva, Arsenie Boca, Cărarea Împărăției, Ediția 5, Editura Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, Deva, 2006, p.7

⁵⁵ Luca 18,26-27

⁵⁶ P.S. Daniil Stoienescu, *Spovedanie înaintea celor 24 de bătrâni din Apocalipsă*, TNR, Epicleze II, Ed. Timișoara 2012, p.14

Acest lucru l-a înțeles și avva Pamvo, un abis de smerenie sub cupola Creației, tămâiața de Îngerul cu Cădelnita de Aur de la Geneză la Apocalipsă. La chemarea lui Dumnezeu, avva Pamvo își începe urcușul duhovnicesc:

“Și așa ma duc către Dumnezeu, că și cum n-am început să-I slujesc Lui.”⁵⁷

Cuvintele avvei Pamvo în pragul morții, înainte de a vedea ceata apostolilor și a îngerilor care au venit să-l ia, se scurg parcă în potirul veșniciei, unde se întâlnesc smerenia, în dorința lui de a fi lăsat să se mai pocăiască puțin, cu chemarea lui Dumnezeu: “aduceți-Mi vasul pustiului.”⁵⁸ Este prăpastia de smerenie a minții aflată pe cea mai înaltă treaptă a contemplației, chemând înțelepciunea divină. Este “dialogul” care se desfașoară între om și “Tăcerea Divină,” întreruptă de glasul lui Dumnezeu, chemând pe om să urce la El. Orice om se va afla la un moment dat asemenea avvei Pamvo în “vasul pustiului,” rugându-l pe Dumnezeu să îi mai dea o clipă pentru spovedanie, că să pună început bun, așteptând chemarea și momentul în care va sta în fața lui Dumnezeu. Deschiderea ușii pocăinței prin metania gândului se face prin căință și lacrimi. În prefața cărții “Cărarea Împărăției,” Parintele Arsenie ne spune:

„Adunatu-s-au aici “O samă de cuvinte”, - răspunsul la atâtea lacrimi... și unele și altele se adunau la măsura sfintei spovedanii, unde mila lui Dumnezeu strălucea în ele, ca soarele în picurii de rouă.” Tertullian ne povățuiește: “Cerbul rănit cunoaște iarba care poate să-i vindece rana, rândunica știe planta care să redea vederea puilor orbii în cuib, dar tu, păcătosule, având cunoștința că numai prin taina pocăinței poți să te vindeci, de ce nu întrebuițezi această taină?”

Lacrimi a vărsat și femeia păcătoasă, care s-a pocăit nu prin cuvinte ci prin lacrimi și cu gândul smerit, chiar și regii, cum este exemplul lui Ezechia, fiul lui Ahaz și împăratul regatului Iuda, căruia Dumnezeu i-a mai dat 15 ani de domnie în urma pocăinței sale, izbăvindu-l de împăratul Asiriei. Tot lacrimi au vărsat și cei 200.000 de niniviteni cărora Dumnezeu le-a ascultat pocăința lor, imbrăcați în saci și cenușe, în urma mesajului adus de Iov: mai sunt 40 de zile și Ninive va fi distrusă...”

Lacrimile sunt singurele care curăță celulele omului de aluviunile păcatelor.

“Un strop de lacrimă cu un bob de tămâie din cădelnita sufletului” se vor regăsi pentru fiecare din noi în Cădelnita de Aur a îngerului care tămâiaza toată Creația, de la Geneză la Apocalipsă.⁵⁹

⁵⁷ Patericul, ediția a IV-a, revizuită, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2004, p. 206

⁵⁸ P.S. Daniil Stoenescu, Arhanghelul de la Prislop, Ed. Charisma 2009, p.53

⁵⁹ Daniil Stoenescu, *Epicleze*, Ed. Timisoara, 2012, p.91-92